

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ

ԿԵԱ՛ՆՔ, Ա՛Հ, ՆԵՐԷ՛...

Մահուան մրուայր մեղմող՝ այցն է շուշան մը հսկայ,
Թարթիչն ի վար խոսերու կը կախուի ցողն իբր արցունք,
Ե՛րգ են ծառերը ջրում, ու հովիթներն ամբողջ խո՛ւնկ...
Կ'իյնայ վերջին արեւին վերջին ճաճա՛նչն իմ վրայ:

Ինչպե՛ս կրցայ հաւատալ ես երազին որ երբեք
Ձեղաւ հոգի ու մարմին, չըծպսեցա՛ւ պահ մ'ինձի...
Հետեւեցաւ քայլերուս միջոց ուրուականն արիւնի,
Ու բացումը վիհն ամեն ժամ գտաւ հոգիս քեւաբեկ:

Օրերն առանց արեւի՝ անօգուտ են, անօգո՛ւտ...
Ինչո՞ւ մուրալ աստղերէն թարածամ շիթ մը լոյսի...
Բանալ, բանա՛լ որ հոգիդ վարար գետի պէս հոսի:

Եթէ աչքերս եղան կոյր՝ էու լոյսերուդ դեմ կապոյց,
Թէ մօտեցար դուն ինձի, ու փնտռեցի քեզ հեռուն,
Կեա՛նք, ա՛ն ներե՛, քեզ գտնել չըղիցցող սա հե՛ք տղուն:

Շրթոս, 1935

ՎԱՀԷ ՎԱՀԵԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ՍԻՒՆԸ

Երբ խուժանին անեղամունչ կ'իբերուն՝
Բոլոր բաղաճն իր կոյսերով զոհուեցաւ,
Կասղած՝ ճեսան թակաւին սիւն մը կանգուն,
Համասարած ջնջումէն վեր՝ ուժ անբաւ:

Գետն ա՛լ ոչինչ ունեւ իր մէջ ցոլացող՝
Աստղերէն զառ գիւերներուն անասուած,
Ինկա՛ծ էր ալ յետին մարմարն ու կոթող,
Ու քարն ու մարդ իրարու հետ խառնուած:

Սակայն սի՛ւնը... Խուժանը չէ՛ր հանդուրժեր
Աւերէն վեր՝ այս քարացած կայծակին.

Ան փռուած թանաքի մը հուսկ սիւնն էր,
Պէտք էր կոտրել զա՛յն ալ, քափով մը ուժգին:

Ջնջումի մեծ գործին համարժեքն չէ՛ր ամօք,
Հարկ էր քանդել զա՛յն ալ, զա՛յն ալ, եւ ի՛սկոյն,
Հարկ էր որ մահը կասարեալ ըլլար հոգ,
Ոչ մեկուն աչքն ալ չը նայե՛ր ո՛չ մեկուն:

Եւ, կապարէ ամայ մերկի, խոյացաւ
Ջնջումի սեւ խուժանն հպարտ սիւնին ոտք.

Աչքերնուն մէջ կը մխար եղեռնը խոնաւ
Խաչուած քաղիին ուր չունեւ մահն ալ աղօթք:

Բրիչն որ զարկաւ՝ իրեն հետ ետ բերաւ միայն
 Քանի մը փռուր այն յաղթ սիւնեն աղամանդ,
 Եւ սուր սապարն որ խոյսացաւ հեղեղ զայն
 Կայծ մը միայն ծնաւ ծոցէն անհնազանդ։
 Խուժանն, անզուսպ, իր զայրոյթը կը գոռար,
 Հայրոյելով փռուրներուն ու կայծին.
 Այն ասեմ մէկն ելաւ մինչեւ սիւնին ծայր,
 Եւ հաստ պարանն անոր կտպեց, Քաշեցին։
 Հազար բազուկ ֆաշեց պարանն ամբողջինդ,
 Խոյակին շուրջ՝ նռնչեց պարանն՝ հեզնալիր,
 Յետոյ փրթաւ։ Խուժանն ինկաւ մեծաշուքինդ,
 Եւ ակամայ համբուրեց հողը կարմիր։
 Փորեցին հողը սիւնին շուրջ այն ասեմ.
 Բայց խարխախն էր մօր մը սիրոյն շափ խորունկ.
 Քանի բըրիչը կը պեղէր մոմալէն,
 Միտս կը ցայտէր նոր մարմար մը կարնարցունքի.
 Այն ասեմ մնաց ջնջումի փորձը վերջին,
 Գերազոյն հիզն որ Սասանը կը լացներ...
 Կագաթաթաւ ձորձեր սիւնին կտպեցին
 Եւ հերձակ սիւնը լիզեցին խօլ բոցեր։
 Բեհեզէ նուրբ ի՛նչ լոգիկներ կոսեցաւ,
 Ամարայնի շուրջպետներ ի՛նչ աղուտ
 Զորս երեկ դեռ կը ծփացներ հովն աղու,
 Կ'այրէին այժմ այն սիւնին շուրջ մենաւոր։
 Բոլոր զոհուած աղջիկներու շղարժին
 Մալեբունն սակ դեռ պահուած շնորհն էր արգեօփ
 Ու երբ սիւնին շուրջ բոցերն ալ լռեցին՝
 Հազիւ ծուխի ծիր մը բողած էին լոկ։
 Միտս նոյնն էր սիւնն, ըսպիսակ, խորխոս կուսական՝
 Յուերժուրեան շառայնն ելած այս մարմար...
 Երկա՛ւր կռիւնչ մ'արձակելով գոհուրեան
 Ազուաւ մ'եկաւ յանկարծ բառիլ սիւնին ծայր։
 Սիւնն որ ալ չէ՛ր գրկեր սաճարն Ասքոյն,
 Այլ չէր բազուկն որ սերն անհուն վեր բռներ,
 Հիւրընկալած էր փսուրեան սեւ թռչունն,
 Եւ ո՛ւժն էր դեռ Ներման, հին Սերն ուներ դե՛ռ։
 Խորհուրդն ուներ դեռ կործանուած Տաճարին,
 Զի կ'ընդունէր խուժանն ինչպէս ազուան այն,
 Եւ որպէսզի յաղթող Սիրոյն հասային՝
 Զարդերէն վեր՝ այս մենիկ սիւնն հարկ էր միայն։
 Ի տես սիւնին բազմաշարշար ալ մի՛տս նոյն,
 Մոմալէն, վազանցուկ ամպ փոքրկի,
 Փախ տուած էր ալ սեւ խուժանն անանուն,
 Զր պատմելու ուխտով այս սիւնն՝ ոչ ոքի։
 ... Եւ հորիզոնն էր ջինջ, քափա՛ւր խուժանէն.
 Կը կանգնէր միտս սիւնը մինակ, մահէն վեր,
 Դանկերուն մէջ կը սուլէր հովն ուժգնօրէն...
 Սիւնն, անկաշականդ Եսն հայ ցեղին, կ'ունկեղդէր։

ԵՒՈՒԱՐԻ ԳՕԼԱՆՃԵԱՆ